

NOVI LIST 17.11.2013.

EUROPSKI POVJERENIK ZA ZAŠTITU POTROŠAČA

INTERVJU Neven Mimica: Svaki građanin zaslužuje imati račun u banci, pa i beskućnik

Neven Mimica / Foto Nenad REBERŠAK

Autor: [Irena Frlan](#)

Kada na jednom mjestu postoji dobar i vjerodostojan pregled usluga banaka, vjerojatno će svakoj banci biti u interesu da, radi konkurentnosti ponude, ide prema nižim naknadama

E uropski povjerenik za zaštitu potrošača Neven Mimica boravio je ovoga tjedna ponovno u Zagrebu gdje je saborskim zastupnicima predstavio plan rada Europske komisije za 2014. godinu. Mimica iza sebe ima četiri i pol mjeseca rada u Komisiji u koju je izabran kao prvi hrvatski povjerenik. Na toj će dužnosti ostati najmanje do jeseni sljedeće godine, odnosno do kraja mandata sadašnje Komisije.

Mogu li hrvatski građani zaključiti da, eto, imaju prvog hrvatskog građanina u Komisiji i zadovoljni su kako radi?

– U ova četiri i pol mjeseca tri puta sam bio u Hrvatskoj i razgovarao sam sa svima koji su važni za zaštitu potrošača i unapređenje njihovog položaja u Hrvatskoj, od potrošačkih udruga do ministarstava. Osim toga, sljedeće godine namjeravam napraviti jednu posebno fokusiranu kampanju za Hrvatsku koja bi trebala popraviti stanje ondje gdje su hrvatski potrošači u najslabijem položaju u usporedbi s drugim europskim potrošačima.

Na primjer?

– To je prvenstveno u razini informiranosti o europskoj politici zaštite potrošača, na području njihovog znanja o tome koja su im uopće prava

kao potrošača, koji su načini da zašтите ta svoja prava kada su prekršena, ugrožena, kada imaju problem s trgovcima ili proizvođačima. Upravo po tim elementima, svake godine u Europskoj komisiji rade se ankete među potrošačima iz svih država članica, i pokazuje se da su hrvatski potrošači, u tom pogledu, među zadnjih pet, šest zemalja.

Manje smo spremni boriti se za svoja potrošačka prava od Nijemaca, Talijana, Francuza...?

– Manje znamo koja su to prava i manje smo spremni založiti se za njih i boriti se da ih se stvarno ostvaruje, bilo kroz izvansudsko ili sudsko rješavanje potrošačkih sporova.

Suradnja s povjerenicima

Doista je to bilo neobično: da smo dobili povjerenika za pravosuđe, svi bi se čudili kako kad je stanje u pravosuđu tako loše. A dobili smo povjerenika za potrošače, međutim ne čini mi se da je tu stanje puno bolje?

– Predsjednik Komisije ima vlastito pravo da, po kriterijima za koje misli da su najvažniji, odabere koji će portfelj dati kojem povjereniku. Ali mislim da je ovo dobra situacija. Budući da je Hrvatska zemlja koju najbolje poznajem, dobro je da mi ono što na području zaštite potrošača nedostaje ili je nedovoljno razvijeno u Hrvatskoj bude putokaz na što se koncentrirati i generalno u europskoj politici zaštite potrošača.

DVOJICA NEVENA U EU PARLAMENTU

Vi imate dobru suradnju s Europskim parlamentom, no jedan drugi član europskih institucija iz Hrvatske nije bio te »sreće«. Je li vam kao članu Komisije iz Hrvatske izazvalo ikakvu nelagodu ono što se događalo s gospodinom Nevenom Matesom, koji je član Revizorskog suda?

– Ne. Istina je da smo paralelno oba Nevena krenuli u proces saslušanja u parlamentu početkom lipnja. No, ti se procesi u Europskom parlamentu nisu povezivali. Ja sam prolazio na osnovu onoga što sam rekao ili namjeravao napraviti, to su ocjenjivali, a ne neke druge okolnosti.

Pomaže li vam u tome kolega s Malte, gospodin Tonio Borg, koji je prije vas imao taj resor pripojen zaštiti zdravlja?

– S Toniom imam zbilja vrlo, vrlo dobre odnose. Ne može se reći da postoje zidovi između pojedinih politika koje se tiču potrošača. Na primjer, sigurnost hrane koja je u portfelju Tonia Borga, izuzetno je važna europskim i hrvatskim potrošačima. Važno je koordinirati i politike zaštite sigurnosti hrane i politike zaštite potrošača, da ne govorim o desetak drugih europskih politika koje se tiču potrošača. Zato je bitna suradnja s drugim povjerenicima i njihovim službama, kako bi se interes potrošača ugradio već na početku formuliranja europskih politika.

Kakva je suradnja s Europskim parlamentom?

– Utrčao sam u ovaj posao u trenutku kad su tri važna zakonodavna paketa u zadnjim fazama usvajanja u parlamentu i među zemljama članicama. Radim sve na tome da se do kraja mandata ovog parlamenta usvoji nova regulativa na području opće sigurnosti proizvoda, na području sigurnosti pacijenata kod korištenja medicinskih proizvoda i na području bankovnih tekućih računa. Taj posao je tražio zbilja veliki angažman izravno s europarlamentarcima. Mislim da mogu biti zadovoljan razinom razumijevanja, pa i razinom spremnosti Europskog parlamenta u cjelini i njihovoj posvećenosti tom poslu. Uspjeli smo da prijedlozi parlamenta i Komisije idu u istom smjeru. Naravno, nisu to potpuno isti prijedlozi, bit će tu još posla u trijalogu između parlamenta, Vijeća i Komisije, da se ti prijedlozi usklade i definiraju, ali mislim da s Europskim parlamentom možemo vrlo dobro surađivati.

Zagrijavanje za posao

Hoćete li ostati povjerenik u sljedećoj Komisiji?

– To je pitanje za nekog drugog.

Za hrvatsku Vladu?

– Za hrvatsku Vladu i za novog predsjednika Europske komisije koji bude imenovan. To je proces koji polazi od nacionalnih vlada kod kandidiranja članova buduće Komisije, ali formalno je predsjednik Europske komisije taj koji prihvaća ili ne prihvaća prijedlog i koji formalno predlaže članove Komisije u daljnjoj proceduri.

PREGOVORI EU-a I SAD-a

Ovog tjedna održan je drugi krug pregovora o transatlantskom partnerstvu između EU-a i SAD-a. EU je naprednija u pogledu

standarda za hranu, proizvode itd. Trebamo li se brinuti da će Europa popustiti Americi i odustati od tih visokih kriterija?

– Puno potrošačkih udruga upozorava na to da bismo, ako se europski pregovarači ne bi do kraja držali mandata koji imaju, mogli doći u situaciju da se postojeći europski standardi – potrošačka prava, sigurnost proizvoda, zaštita podataka, zaštita prava intelektualnog vlasništva – spuste, da dođu na razinu koja bi se ujednačila s američkom. Naši su pregovarači svjesni tih upozorenja i te mogućnosti. Međutim, mislim da će europski pregovarači napraviti sve da ovo ne budu pregovori o spuštanju razine zaštite potrošača, sigurnosti proizvoda, hrane, kozmetike, itd., nego pregovori u kojima će se uklanjati trgovinske prepreke.

Želite li ostati povjerenik?

– Mislim da su već ova četiri mjeseca, odnosno da će ukupno 16 mjeseci koliko će trajati moj mandat sasvim sigurno poslužiti za dobro uigravanje i zagrijavanje za posao u Europskoj komisiji. Vjerojatno će me to, a nadam se i način na koji će se ocjenjivati moj rad, predstaviti kao ozbiljnog kandidata i za sljedeću Komisiju.

Mislite li da će biti još pretendenta u Hrvatskoj za tu poziciju?

– Vjerojatno da, ali mislim da će i u Vladi i kod predsjednika Komisije biti dosta važni spomenuti kriteriji, kao što je iskustvo u dosadašnjem radu u Komisiji.

Hoćete li biti prvi na SDP-ovoj listi za europske izbore?

– Čuo sam te neslužbene informacije, pa čak i čitao, prvenstveno u Novom listu. Ali, nakon svih razgovora koje sam imao, mislim da to nije varijanta s kojom će se ići, barem što se tiče SDP-a i koalicijskih partnera.

Ali, ništa vas ne sprečava?

– Formalno, povjerenik može biti na listi i sudjelovati u kampanji za europske izbore za mjesto u Europskom parlamentu. Doduše, mora se za vrijeme kampanje privremeno povući s mjesta povjerenika i posvetiti se samo tom europskom parlamentarnom ciklusu. Što se mene osobno tiče, zbilja mislim da je od početka važno da ljudi koji su na listi za Europski parlament budu oni koji će i stvarno u Europskom parlamentu odraditi velik i važan posao. Nisam siguran da bih ja bio taj, ako bih bio na listi za Europski parlament.

Zaključujem da nemate ambiciju kandidirati se na tim izborima?

– Osobno ne. Osim toga, ovaj posao povjerenika traži potpuno angažiranje. I čak ne bi bilo dobro ni za Hrvatsku da neko vrijeme bude bez »svog« povjerenika u Europskoj komisiji, pogotovo u vrijeme kad će se u Komisiji raspravljati neke važne stvari. Povjerenici nisu nacionalni povjerenici, ali je važno da se može u raspravama u Komisiji razgovarati o pogledima svih strana na pojedina pitanja o kojima će se na proljeće iduće godine donositi odluke.

Nedostaje puna koordinacija

Koliko je politika zaštite potrošača važna hrvatskoj Vladi u ovoj situaciji gospodarske krize?

– Ministarstvo gospodarstva posvećuje veliku pozornost tome, ima vrlo ambiciozne planove i dobro definiran način rada na tim pitanjima. Ono što nedostaje je još uvijek puna koordinacija svih onih koji se u Hrvatskoj bave provedbom politike zaštite potrošača. To nije samo Ministarstvo gospodarstva, nego i niz drugih ministarstava i drugih institucija, od inspekcijskih tijela do potrošačkih udruga. Mislim da tu koordinacija još nije uspostavljena u dovoljnoj mjeri, niti među samim potrošačkim udrugama, niti u njihovom odnosu s državnim tijelima.

Spomenuli ste inspekcijske službe. Pretpostavljam da ste informirani o namjerama Vlade da Državni inspektorat reorganizira i da pojedine službe pripoji drugim tijelima državne uprave. Kako gledate na to?

– Potrošačko zakonodavstvo u najvećoj se mjeri definira na razini EU-a, ali što se tiče stvarne provedbe nadzora na tržištu i rješavanja konkretnih sporova i problema, onda je to 100-postotna nacionalna nadležnost. Za EU i za mene kao povjerenika za zaštitu potrošača izuzetno je važno da svaka zemlja na vlastiti način procijeni koji je najučinkovitiji način organiziranja inspekcijskih službi. Ne mogu reći da postoji model na europskoj razini koji bi bio recept za organiziranje inspekcijskih službi. Bitno je da te službe osiguraju učinkovit i nepristran nadzor na tržištu, da imaju integritet i snagu. Njihova učinkovitost može biti osigurana na jedan ili drugi način, ili da postoji centralizirani sustav inspekcija, ili da su raspršene po pojedinim područjima.

Na jednom sastanku prošle godine založili ste se za jačanje uloge Državnog inspektorata?

– Ako bih se vratio u dane kad sam bio u hrvatskoj Vladi, tada sam zbilja smatrao da je učinkovitiji način da postoji nezavisno, nepristrano tijelo koje bi obavljalo većinu inspekcijskih nadzora na većini područja.

Tekući račun za svih

S ministrom Linićem ste početkom tjedna razgovarali i o direktivi o bankovnim računima. Što će nam ona donijeti?

– To je dosta važna direktiva za potrošače na području bankarskih usluga. Riječ je o iskoraku više prema povoljnijim uvjetima koje bi potrošači imali u području financijskih usluga. Ta direktiva regulira tri vrlo važne stvari. Prva je mogućnost otvaranja tekućeg računa za temeljne bankarske usluge za svakog građanina zemalja članica EU-a, bez obzira na financijsko stanje klijenta ili njegovo mjesto prebivališta.

Znači, i ako je beskućnik, bez prihoda?

– Da, račun će moći imati.

Kako mislite natjerati banke na to?

– Banke se čak i ne opiru puno takvim rješenjima. Pitanje o kojem se raspravlja je samo hoće li to biti samo jedna banka u svakoj zemlji članici ili to moraju osigurati sve banke u zemljama članicama. Druga stvar koju bi direktiva trebala osigurati je olakšana promjena računa s jedne banke na drugu ako nude povoljnije uvjete. I treće je stvaranje jednog europskog alata za usporedbu bankarskih naknada za pojedine usluge.

To bi kao posljedicu imalo i snižavanje naknada u nekim bankama?

– Sigurno. Kada na jednom mjestu postoji dobar i vjerodostojan pregled usluga banaka, vjerojatno će svakoj banci biti u interesu da, radi konkurentnosti ponude, ide prema nižim naknadama. I o tome jesam razgovarao i s hrvatskim ministrom financija, razgovarat ću i s drugim ministrima financija kako bismo ubrzali proces usklađivanja u trijalogu s Europskim parlamentom, zemljama članicama i Komisijom. Mislim da direktiva ima dobre šanse da bude donesena prije kraja mandata ovog

parlamenta. Osim toga, važna je za europske građane, potrošače jer danas 58 milijuna europskih građana starijih od 15 godina nema otvoren tekući račun. ■